

מזת' קזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מתיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

מעלת התינה

משה רבנו מלמד את כלל ישראל בפרשתנו את מעלת בצלאל ואהליאב שידיעו ללמד לאחרים כמאמר הכתוב ולהורת נתן בלבד, וכבר האריכו חז"ל במסכת יומא (לח.) על בית גרמו ובית אבטינס שלא רצו ללמד את מעשה לחם הפנים, וחז"ל מביאים שהיו להם טענות צודקות אבל בכל זאת נתבעו על כך שלא למדו, ההפך מבצלאל שמשה משבחו שלא שמר את החכמה לעצמו אלא למדה לאחרים, וחז"ל מאריכים בזה ללמדנו שנבחר את עצמנו האם אנו מפרגנים ונותנים גם לאחרים או שאנו שומרים הכל לעצמנו.

זה יסוד היותר והנתינה שמקנים לאדם חיים טובים בזה ובכא.

ונביא כאן ספור נפלא בענין זה על יהודי יקר שהקדיש מזמנו וכוחו למען אחרים אחרים וה' שלם לו על כך לדורי דורות.

וכך לשון המעשה שנכתב על ידי נכדו שהנו אחד אחד מחשובי מרביצי התורה בארץ הקדש: סבי גדל בפרס לפני למעלה ממאה שנה, בבא הזמן הוא נשא לאשה את סבתי ע"ה, עברו ימים ושנים והם לא זכו להפקד בוש"ק, סבי התניע עם סבתי ויחד הם החליטו שהסבא יעלה לארץ ישראל בכדי לבקש על יד שריד בית מקדשנו שיזכה לזרע של קימא.

<<

לקח מהפרשה

לקנות אמונה בחיי היום יום

העדת" - משכן אחד של שכניה ומשכן אחד של משה, לפני שכלל ישראל נכנסו למשכן הם קבלו במשכן של משה דעת שמהות המשכן - להתבונן בפקידות הטובות שה' פוקד אתנו.

חז"ל (בתנחומא ישן ובקדושין לג:) מביאים שהיו אנשים שכאשר ראו את משה יוצא מהאהל שלו הם הביטו אחרי משה וקמו לפניו ביראת כבוד, והיו אנשים שהביטו אחרי משה בגנאי ואמרו שכל מה שהתעשר משה זה משלהם, ולפיכך אמר משה לכלל ישראל, אני עשה לכם פקידה ופרוט על כל ההוצאות של המשכן בכדי שלא תחשדו בי.

נורא נוראות! היו יהודים שבעינם הרעה ראו רע במשה רבנו רע, הם חשבו שמשה גנב אותם חליה, משה רבנו! שגאל והציל אותם ממצרים, שעל ידו נתנה תורה בהר סיני, שקרע להם את היים, ללמדנו שכאשר אדם לא רואה טוב הוא רואה רע! כאשר אדם לא מתבונן כל הזמן בכל הטוב שה' מרעיף עליו, והוא חשב שהכל מובן מאליה, תמיד יהיה חסר לו ותמיד יהיו לו תלונות.

ולפיכך לפני שמשה רבנו למד את כלל ישראל על המשכן הוא למד אותם על השבת שמהותה התבוננות בכל הטוב שה' ברא במיוחד עבורנו, ולא רק בששת ימי המעשה שהיו בבריאת העולם, כי אם גם בששת ימי המעשה שלפני כל שבת בשבתו, שנקנה אמונה על ידי שנראה

<<

פרשתנו שעוסקת במשכן פותחת בשבת ויש להבין מדוע צוה משה לכלל ישראל על השבת, בזמן שבא להודיע להם על מלאכת המשכן? והנה אמרו חז"ל שאת ל"ט מלאכות האסורות בשבת לומדים מהמשכן היות ששניהם עולים בקנה אחד של התבוננות בחסדי ה'.

במשכן הכהנים הצדיקים היו מלמדים את כלל ישראל להתבונן באברי הבהמה ולראות באפן מוחשי את כל חסדי ה' שעמנו, וכן בשבת אנו עוצרים

ממרוצת החיים ושובתים ממלאכה, בכדי שלבנו יהיה פנוי לחשב על ה' ועל רב טובו וחסדו, ובשבת עצמה עלינו

להתבונן בכל מה שהיה במשכן, להודות ולקדש את כל הפלים שבבתינו שהבית היהודי הנו מקום להשראת השכינה כמאמר חז"ל זכו שכניה ביניהם.

זה היסוד של פרשת פקודי שנסמכה לפרשת ויקהל. פקידה מלשון זכירה כמו שנאמר וה' פקד את שרה, משה רבנו מלמד את כלל ישראל, תתבוננו בכל הזכירות שה' זכר אותכם ונתן לכם כל טוב, שפקוד פקד אתכם והוציא אותם ממצרים, שזכר אותכם וזכה אתכם באשה וילדים, וכן כל טוב שיש לאדם זה מראה שה' פקד אתו ונתן לו מרב אהבתו אליו.

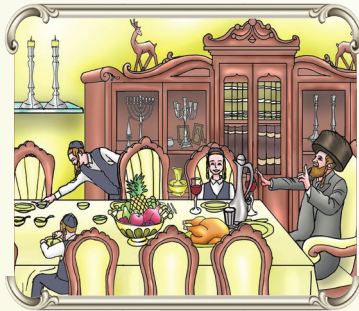
חז"ל אומרים (מדרש הגדול) שסמוך למשכן היה את משכנו של משה, ולפיכך כפלה תורה ב'ואלה פקודי המשכן משכן

המשך לקח מהפרשה

ישראל בעגל - שלא היו בתמימות עם משה רבנו והתחילו עם חכמות שאולי משה לא יחזר, וזה בא להם מחמת שהיה חסר להם שפלות וענוה, וחשבו שהכל מגיע להם מיד, ולכן כנס משה רבנו את כלל ישראל בפרשתנו, ולמד אותם על השבת.

היסוד של האמונה לדעת שה' ברא אתנו ודאג לנו מיום שנוצרנו שה' ברא את כל העולם הנפלא והגדול עבורנו, שנכיר אתו שנבוננו בבריאה ונראה את יד ה' והשגחתו עלינו וזה התקון לחטא העגל כמו שדרשו חז"ל (שבת ק"ט) על הפסוק "כל שמר שבת מחללו - כל המשמר שבת אפלו עבד עבודה זרה כדור אנוש מחול לו" - עבודה זרה פרושה שאדם לא קשור לקב"ה, הוא לא מתבונן בהשגחת ה' עליו, הוא חשב שהכל מובן מאליה, ושבת מלמדת אתנו לעצור מפרוצת החיים, ולהתבונן פמה ה' נותן לנו טוב.

ויסוד התשובה נאמרה בחטא העגל שהקב"ה רחום וחנון ומנקה לשבים, כי בחטא העגל התגלה פמה ה' קרוב לכלל ישראל שאפלו שחטאו בזמן הנעלה ביותר אחרי מתן תורה ובמקום המקדש בהר סיני כמאמר חז"ל במסכת גיטין שבאותו זמן כלל ישראל נדמו לכלה שפרשה תחת חפתה, ובכל זאת הקב"ה חבב את כלל ישראל ולמד אותם דרך של תשובה.

שבת זה הכרזה ופרוץ ליציאת מצרים הפלילית וגם יציאת מצרים הפרטית של כל אחד ואחד...

יש כאן יסוד עצום לכל אחד ואחד: גם אם עובר על האדם קשיים ונפילות וגם אם זה בעבודת ה', עלינו לדעת שה' קורא לנו שנשוב אליו, שנדע שהוא עמנו, שנחזק ביסוד השבת שמהותה התבוננות בכל הטוב שה' נותן לנו, שזה מביא לנו אמונה בהשגחתו הפרטית של הבורא וברב קרבתו אלינו.

העולם הזה הוא עולם של הסתרה של חשך של גשמייות והבלי העולם הזה המדות הרעות זורעים בכל פנה, והעבודה שלנו לא לחשב רק על ההסתרה. כי אם לגלות את ההשגחה, להתבונן תמיד פמה נסים ונפלאות ה' עשה עמנו איך אנו מחברים לה' תמיד! איך ה' מפעיל בתוכנו את כל האברים ברחמים גדולים! אמונה זה לא רק בדברים גדולים, אלא בדברים קטנים בחיי היום יום.

הקב"ה מצוה אתנו על מצוות רבות בכדי שנהיה קשורים אליו תמיד, תפלה זה קשר עם ה' זה מביא לאדם אמונה שהקב"ה אתו בקשר, וה' מצפה שהוא יבקש ממנו והוא יושיע אותו וכן מה שנצטוונו לומר ולסלח ולא להקפיד, זה מביא לנו קשר עם ה', כי כאשר אדם יודע שה' מנהיג את הכל ושום אדם לא יכול להזיק לו, אזי הוא לא מקפיד ומעביר על מדותיו.

המעברים שכלל ישראל עברו במדבר מלמדים לדורות - שכל יהודי ויהודי מלא תגודות מלא מעברים, וכל פעם בתחום ובענין אחר ועלינו להיות גמישים להיות מנהיגים על ידי הבורא, ולא להתרעם.

ה' יזכנו לקבל את הדעת הנפלאה הזו, ועל ידי כן להיות מקשרים וקורבים אליו בתכלית, שזה מטרת בניית המשפך - בלבנו של כל אחד ואחד.

את כל הטוב שה' נותן לנו במשך ימות השבוע, הבית, הפרנסה, המשפחה. ונודה לבוא בשבת על כל הטוב.

וזה יסוד המשפך והשבת כמוכא בזהר הקדוש שהחבריא אמרו על רשב"י "אנת הוא שבת דכלי יומא" היות שרבי שמעון בר יוחאי למד אתנו שבת מהי, שנחשב בשבת על נתן השבת - על כל הטוב שה' נותן לנו בפרטיות, ולפיכך משה הצרף שוב לבאר את מהות מתנת השבת - וכמוכא באריכות בגמ' (שבת י')

ובכל שבת אנו אומרים בקדוש 'ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו זכרון למעשה בראשית... זכר ליציאת מצרים, שבת זה ה'פקודי' - הזכירה של בריאת העולם ושל יציאת מצרים, שבת זה הכרזה ופרוץ ליציאת מצרים הפלילית שה' גאל את אבותינו ממצרים וגם יציאת מצרים הפרטית של כל אחד ואחד, שה' מוציא אתנו מהמצרים ונתן לנו כל טוב.

שבת היא מקור הברכה לכל ששת ימי השבוע, כי ההודאה וההפרה בטוב - מלבד מה שהיא מקנה לנו חיי נצח היא גם מקנה לנו חיי עולם הזה מתוקים. אדם שמסתכל תמיד חיובי ושמח בכל הטוב שיש לו החיים שלו ושל הסובבים אותו שמיחים ומאשרים, נעים להיות בחברתו ותמיד הוא משדר אורה שמחה ורגועה, וכן הוא לא רב עם אחרים כי הוא מסתכל בעין טובה על כל הטוב.

מאידיך אדם שלמרות שמה שחסר לו זה כאין וכאפס לעמת כל הטוב, הוא עסוק וטרוד תמיד במה שחסר לו, היצר יגדיל לו את החסרונות.

כאשר אדם צריך ללכת לבית חולים ולראות אנשים ששוכבים מיסורים בגלל אבר אחד שלא תקין ה' ישלח להם רפו"ש הוא פתאום מבין פמה הוא מאשר וכמה ה' מגדיל את חסדו עליו.

בחמש דברים משה רבנו אומר לכלל ישראל "זכרת את כל הדרך אשר הליכה ה' אליך במדבר וגו', משה רבנו מלמד שההליכה של כלל ישראל במדבר עם כל המעברים שעברו בו, הנם למוד עבורנו לדורי דורות שפשמם שבמדבר לא הלקו לכלל ישראל הכל חלק והיו להם קשיים ונפילות, והקב"ה ברב רחמיו הנהיג את כלל ישראל והביא אותם לארץ חמדה טובה ורחבה, כך כל אחד ואחד עובר במשך ימי חייו קשיים ונסיונות, ואסור להחליש אלא לדעת שהקב"ה מוליך אתנו לטוב לנו כל הימים.

ולפיכך דוקא באמצע עבודת המשפך נאמר חטא העגל, כי לפעמים דוקא כאשר אדם מתעלה ומבקש את ה' יש לו נסיונות, וזה במכון מה יתברך לרומם אותו, נסיון מלשון נס - כאשר אדם עובר את הנסיון בהצלחה הוא מתנשא.

וחטא העגל נאמר בין צווי ה' לצווי משה, היות שבכדי לזכות לתשובה שנאמרה בעגל ובכדי שלא לפל לחטא, עלינו לקבל מהתלמידי חכמים את הדרך היאך לעבד את ה'. ובה טעו כלל

הקטרת שהיתה מהעבודות הקשות שבמקדש נעשתה על ידי כמה עשבים, כי אדם יכול בכח ההתבוננות להגיע על ידי הדברים הגשמיים והקטנים ביותר לעבודת ה' נעלית ביותר.

בכל פעם שאנו מריחים בשמים עלינו להתבונן בנשימות המתוקות שה' מנשים אתנו, על אריכות הרוח שאנו זוכים לה הנשימות הם יסוד האדם ועל כל זה ראוי לנו להתבונן ולהתקרב לבורא מרב טוב, להודות בהלל ושירה על כל מה שברא ה' להחיות בהם נפש כל חי.

הבריות הטובות התבונן שלא חסר בעולמו כלום ה' לא מחסר ממך דבר יש לך כל כך הרבה בריות טובות מסביבך תודה על המשפחה שה' נתן לך ובעקר על אשתך תבקש שהבריות הטובות והנפלאות שה' ברא לך יהיו אתך תמיד לאורך ימים ובבריאות ושה' יתן לך עוד צאצאים לרב תודה על הילדים על החברים על כל האנשים שאתה נעזר על ידם במישורו ובעקיפיו.

בפרשתנו משה חוזר על מצות הקטרת בבית המקדש עבודה כל כך גדולה כעבודת

בשבוע הבא בר"ח ניסן הבעל"ט יש ברכה מיחדת במינה ברפת האילנות - חז"ל מלמדים אתנו כאשר אתה רואה פרח נפלא שעתידי לצאת ממנו פרי זה זועק אמונה ואהבת ה', למרות שאתה עדין לא רואה שום פרי תדע שהפרי לא נופל משמים, הפרי באמצע תהליך הנצרות אף של חדשים רבים עד שאתה תזכה לאכל אותו ולהנות מהמתקנות הגדולה שה' נותן במיוחד בשבילך מרב אהבתו אליך וזה רק דגמא קטנה.

ולפיקה בברפת האילנות אנו מברכים גם על

פנינים מצויידיים

כבוד ירה, אולם כל אלו לא הוציאו את הלל משלותו, הוא לא חפש להתרעם על השומרים, הוא שמח בכך שלמרות הכל הוא זוכה לשמע דברי תורה.

וזה גם מה שחז"ל מספרים על הלל שאמר לאותו אדם שהתערב על ארבע מאות זוז, אם יוכל להקניט את הלל, והלל אמר לו שיהי לך לשלם ארבע מאות זוז, והעקר שהלל לא יכעס שעל ידי כך תלמד סבלנות ואריכות אפים.

ה' שולח לאדם, אנשים שמקניטים אותו ויתכן שהוא צודק, שבאמת הם עשו לו עול, וזה הנסיון של האדם אם יכעס או ישאר שלו, אדם יכול לשמר טינה בלב לאנשים רבים ובצדק, אולם מי שמפסיד מכך זה רק הוא בעצמו, שכל היום הוא יהיה ממרמר וכל אדם שני יוריד לו את המצב רוח, הוא אוכל את הלב שלו במקום להיות גמיש ושמח בטוב שישי לו.

התורה מצוה אתנו לא לנקם ולא לטור - אל תשמור קפידות בלב. כאשר אדם חושב שרק הוא יודע והוא מנהל את הכל הוא שומר כל פגיעה, אבל כאשר אדם יודע את מעוט ערכו הוא יבין שאין לו בכלל מה להקפיד כי מה אנו מה חיינו מה חסדנו אל מה אתה מקפיד? אז פגענו בך מה כבר קרה?!

הסבלנות והשלוח הנה מיסודות האמונה וזה נמדד בין אדם לחברו כאשר אדם מתרעם ושובר את הכלים על כל חסרון שהוא רואה בבני ביתו או בסביבתו כאשר תמיד לא טוב לאדם זה מראה שהוא חשב שהכל מגיע לו ושהוא מנהל את כל עניניו.

חז"ל מספרים על רבי פרידא שזכה לאריכות ימים בזה ובבא הוא וכל בני דורו, בזכות הסבלנות שהיתה לו לתלמיד שהיה קשה הבנה, סבלנות שוה זהה, סבלנות זו עבודה משתלמת לכל החיים! גם אם יש ילדים שמוציאים את האדם משלותו, צריך לזכר שבעוד מספר שנים הם יגדלו ויקימו משפחות לתפארת, חבל להשרות אוירה מרירה בבית בגלל דברים קטנים וחולפיים, ולהפך שוה להתאזר בסבלנות להקרין שלוח ואהבה לילדים, מתוך ידיעה שזה עוד ישוב לנו בכפל כפלים מרב נחת.

בפרשתנו נאמר שמשנה הקהיל את כל ישראל ואמר להם "ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה... וימלא אותו רוח אלקים בחכמה..." ואמרו חז"ל "הייב חכמתא לחפמיין ויש להבין מי נותן את החכמה הראשונה וכי לא ה', ומהו? הייב חכמתא לחפמיין?"

והנה לפני שנאמר שהיה לבצלאל חכמה, נאמר שהיה לבצלאל רוח אלקים - היתה לו רוח טובה הוא היה תלמיד של משה רבנו - כשם שמשנה נתן לכל ישראל כל

טוב, וכן הלביש בעצמו את אהרן ובניו ונתן להם את הפהנה בשמחה, למרות שהוא בעצמו לא זכה לכתר זה, והפל מרב ענוה ועין טובה.

כך גם בצלאל קנה את הרוח הטובה הזו ממשנה והיה בענוה, הוא לא יחס את החכמה לעצמו אלא הודה לה' על החכמה היות שלא חשב שהחכמה שלו הוא עמד ולמד את כלם וצרח עמו את אהליאב בן אחיסמך למטה דן, שהיה מבני השפחות ולא הרגיש שום שררה, ובזכות החכמה והרוח הטובה הזו שהיתה לו, ה' נתן לו חכמה. מאידך אדם שמתגאה ומשתרר, החכמה עלולה להזיק לו, כי הוא עלול לנגח באנשים בחכמתו

ועקר הרוח הטובה זה הסבלנות, שהאדם מתנהג ברכות ובנחוח עם כל מי שסביבו וגם עם מי שנוהג הפוך ממנו.

כל אחד נתקל במשך החיים אינספור פעמים באנשים שחשבים ונוהגים הפוך ממנו וזה לא רק אנשים בחוץ זה גם בתוך הבית פנימה, ועלינו לדעת שבאותו זמן אנו במבחן - האם אנו שברים את הכלים?! האם אנו מסגלים לראות שנוהגים אחרת מאתנו?! או שאנו רבים על כל דבר ופוסלים את כל מי ששונה מאתנו.

חז"ל מספרים על הלל הזקן שלאחר שעבד בעבודה מפרכת לחטב עצים, הוא לקח חצי מהמשכרת, ושלם עמה להכנס לבית המדרש, בכדי ללמד תורה מפי שמעיה ואבטליון, יום אחד לא היה להלל כסף ושומרי בית המדרש לא אפשרו לו להכנס, והלל לא נדחף בכח ולא אמר "אני תלמיד הגון תתנו לי להכנס מייד!!" הוא גם לא עזב את המקום בהתרסה, הוא חפש היכן יוכל לשמע את דבר ה' עלה על גג בית המדרש והטה אזנו לשמע דברי תורה, בחוץ שרר קור עז, שלג

"והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר"

"מלמד שירד להם לישראל אבנים טובות ומרגליות עם המן בבקר בבקר, והביאו ישראל מהם לתרומת המשכן" (יומא עה.). צריך עיון למה הצרכו ישראל במדבר לאבנים טובות ומרגליות, והלא היו להם בגדים שגדלו עמם וכן לחם ובשר בשפע? ועוד יש לעיין מפני מה ירדו המרגליות יחד עם המן, מה הקשר ביניהם?

ונראה לבאר בסיעתא דשמיא על פי מה שכתבה התורה (דברים ח, ג) "ויאכלה את המן... למען הודיעך פי לא על הלחם לבדו יחיה האדם פי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם".

והינו שמטרת המן להחזיר לכלל ישראל בכל המצבים שיעברו עליהם במשך הדורות, שה' נותן פרנסה לאדם. ברם דרכם של אנשים לחשב שאמנם הקב"ה זן ומפרנס אותם ולא חסר להם מזון למאכל, אך לגבי כסף קשה להם להאמין שה' נותן ויתן להם כסף די צרכם, כגון לדירה או לחתן את הילדים.

והעצה לזכות לאמונה גם לגבי הפרנסה הכללית וההוצאות התכופות שיש לאדם, שיתבונן בכל מה שה' נתן לו עד עתה, הן בכל הרוחות שהוא עושה עמו בתוך כל הקשיים, והן להתבונן שה' זן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כנים, ובדאי שלא יפלא מאתו לפרנס אותנו ולשלח לנו כסף די צרכנו. וכן בשחרית לפני שאנו נגשים לתפלת שמונה עשרה בו אנו מבקשים על הפרנסה, אנו מאמתים את כל הישועות והגאלות שעשה עם אבותינו ביציאתם מצרים, עם כל השפע הגשמי והרוחני שהעניק להם.

וכן כל אחד ואחד לפני שהוא הולך לבקש על הפרנסה והמזון הזקוק לו, עליו לומר, 'רבונו של עולם אני בטוח ומאמין שאתה משגיח עלי בפטריות ונותן לי פרנסה ומזון די צרכי, וגם הקשיים שיש לי הנם במקוון מאתך בכדי שאשען עליך ואהיה קרוב אליך'. ואחרי שהאמונה נזקה בלבנו ופרט את כל הוצאותינו וקשיינו, ויבקש מאתו יתברך שיעזרהו בכדי שיהיה לו ישוב הדעת לעבדו ולהודות לשמו יתברך.

ומחמת כן, נתן הקב"ה מרגליות ואבנים טובות לישראל במדבר יחד עם המן, ללמדנו שכשם שה' יתברך נותן לנו מזון ואנו לא מתים מחמת רעב, כמו כן באותה מדה הוא נותן לנו את פרנסתנו ואת המזון הנצרך לנו. וככל ישראל אכן השפילו את היסוד הזה, ועל כן נתנו את המרגליות לבניית המשכן שהוא בגן האמונה.

ה' יזכנו להאמין בו בשלמות, ולפרט את כל החסדים והרוחות שעשה לאבותינו ולנו במשך כל הדורות, ועל ידי כן נחיה ברוגע ובשלווה מתוך תחושה של קרבה ובטחון בו יתברך תמיד, אמן כן יהי רצון.

לפני שסבי יצא לדרך הוא שתף את חברו במסע הקדש שהוא עומד לערוך, החבר התלהב מאד ובקש להצטרף, הסבא הסכים בשמחה וכך הם ארוזו לעצמם מעט צדה לדרך ויצאו על גבי חמרים לארץ הקדש, היות שהם עברו במדבריות וכפרים שהיו בהם ישמעאלים שצמאים לדם של יהודים הם התחפשו לערבים והלכו ימים ושבעות.

יום אחד הם הגיעו לצמת דרכים, והתפתח וכוון ביניהם מהיכן הדרך לירושלים עיר הקדש, הסבא היה בטוח שהדרך היא כפי שהוא טוען וגם חברו חשב שהוא צודק, הם נסו לשכנע זה את זה אולם בסוף הם נפרדו וכל אחד הלך לדרך אחרת.

הסבא צדק והוא אכן הגיע לכתל המערבי, התפלל ושב לביתו שבפרס. כשהבחין בו חברו, שאל אתו אם אכן זכה להגיע, והסבא השיב לו בחיוב, והוא ספק את ראשו בין כפיו ואמר: חבל שלא שמעתי לך, אני הלכתי בדרכי והסתבכתי עד שבסוף שבתי הביתה במפח נפש, אני מבקש ממך שתעשה עמי חסד ותבא עמי שוב ונלך בדרכך כי 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'".

סבא אמר שישאל את רעיתו, הסבתא התלבטה מאד, לא היה לה קל כל התקופה שסבא לא היה בבית ועכשו הוא ילך שוב? אחרי לכטים קשים, הם החליטו שסבא פו יצא לדרך עם אתו יהודי ובשכר מצנה זו בודאי הם יישעו, וכך היה. סבא הלך שוב ויחד עם החבר הם הגיעו לארץ הקדש, כאשר סבא הגיע לכתל הוא תחב את ראשו בין אבני הכתל ונתן דרור לדמעות שעמדו בעיניו.

שנים של המתנה יחד עם טלטולי הדרך גרמו לו להשתפכות הלב והנפש לפני הבוורא והוא בקש מעמק לבו שה' יזכה אותו לצאצאים רבים שימלאו את כל ארץ ישראל מהצפון ועד הדרום ויעבדו את הבוורא כל ימיהם.

היתה לו הרגשה שהתפלה שהתפלל בפעם השניה פעלה את פעלתה מה שלא הרגיש בפעם הראשונה, והוא זקף זאת למעשה החסד והותור שהקדיש ונתן מכוחו, מזמנו ומממונו לאחרים. כאשר הוא שב לביתו, אשתו שמחה ומעשה החסד והותור שעשו בגבורת הנפש.

הישועה לא בוששה מלבוא והקב"ה זכה אותם בשמונה עשרה ילדים מעל לדרך הטבע. כשרב הילדים זכו לעלות לארץ הקדש ולהקים כאן משפחות שהולכים בדרך התורה והמצוות ולדורות ישרים מברכים שעובדים את ה' מהצפון ועד הדרום כפי שבקש הסבא.

ונתקיים בו: "רוחי אשר עליך" - הרוח הטובה שהיה לסבי וסבתי שנתנו לאחרים משלהם וכן "דברי אשר שומתי בפיה" - התפלה שהתפלל, זכו אתו לברכת "לא ימוש ופיה ומפי זרעה ומפי זרע מעתה ועד עולם".